

שיעידו לו על תביעת קרקע, שלרבי אליעזר תיביו, ולרבי עקיבא פטורין.

מקשה הגמרא: ולרבי יוחנן דאמר התם (שם) משביע עדי קרקע, אפילו לרבי אליעזר פטורין, הכא מאי איכא – מה ההבדל שיש כאן בין רבי אליעזר לרבי עקיבא, ובמה נחלקו.

מתרצת הגמרא: איכא בינייהו עדי קנס – עדים שכפרו ואמרו שאינם יודעים עדות על תביעת קנס, לרבי אליעזר שדורש 'אואין' משבועת הפקדון, כשם שאם כפר הנפקד בתביעת קנס חייב קרבן, אף משבועת העדות אם כפרו העדים בתביעת קנס חייבים, אבל לרבי עקיבא פטורים.

שנינו בברייתא: רבי יוסי הגלילי אומר, 'הוא עד או ראה או ידע' בעדות המתקיימת בראיה בלא ידיעה בלא ראיה הכתוב מדבר.

הגמרא מבררת מדוע לרבי יוסי הגלילי עדות ידיעה בלא ראיה אינה עדות המתקיימת בעדות נפשות: אמר ליה רב פפא לאביו, לימא – האם תאמר שרבי יוסי הגלילי, לית ליה – אינו סובר כשיטתו דרבי אהא. דתניא, רבי אהא אומר, גמל האוהר ו-עוסק בתשמישו בין הגמלים, ובאותה שעה נלחם ובוטט ומכה ברגליו את הגמלים שסביבותיו, ונמצא גמל הרוג בצידו, פירוע שזה (הגמל האוהר) הרגו, וחייב בעליו בנזקו, לפי שאפשר לחייב על ידי אומד הדעת. מוכיח רב פפא את דבריו, דאי אית ליה דרבי אהא – שאם רבי יוסי סובר כרבי אהא, אם כן דריני נפשות נמי משפחת לה – גם בדיני נפשות מצינו עדות המתקיימת בידיעה בלא ראיה, וקמעשה ברבי שמעון בן שמה. דתניא, אמר רבי שמעון בן שמה, אראה בנהמה – לא אראה בנחמת ירושלים, אם לא היה מעשה כן, שראיתי אדם אחד שרץ אחר חבירו לחורבה, ורצתי אחריו, ומצאתי סוף בידו ודם מטפפה וחרוג מפרפר. אמרתי לו, רשע, מי הרגו לזה או אני או אתה, אבל מה אנשה שאין דמדק מסור בידו, ואיני יכול להורג בדין, שהרי אמרה תורה (דברים יז) 'על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת, לא יומת על פי עד אחד', אלא המקום – הקב"ה יפרע מקדו וענישו. אמרו כלמס, לא זוו משום, עד שגשכו נחש לרוצח נמות. ובמעשה זה ידוע בודאי שזה הרג, ואם רבי יוסי סובר כדעת רבי אהא, מדוע אמר שרק בעדות ממון מצינו עדות ראיה בלא ידיעה וידיעה בלא ראיה, והרי אף בעדות נפשות אין צריך ראיה וידיעה.

דוחה הגמרא: אפילו תימא אית ליה דרבי אהא – אפילו תאמר שרבי יוסי הגלילי סובר כשיטת רבי אהא, ומכל מקום סובר רבי יוסי שהפסוק 'או ראה או ידע' מדבר רק בעדות ממון, דבשלמא עדות ידיעה בלא ראיה, משפחת לה – מצינו כמותה וכמעשה דרבי שמעון בן שמה, אלא עדות ראיה בלא ידיעה, היכי משפחת לה – היכן מצינו, וכי מי לא פעי מידע – האם אינו צריך לדעת המעיד שפלוגי הרג אם עובד פוכבים הרג ופטור או ישאל הרג וחייב, וכן אם אדם מרפה הרג ופטור או שלם הרג, וחייב. ומכיון שאין עדות נפשות בראיה בלא ידיעה לא יתקיים הכתוב או ראה או ידע אלא במשביע עדי ממון.

הגמרא מדייקת מדברי רבי יוסי הגלילי את דעתו לענין משביע עדי קנס: שמע מינה, קסבר רבי יוסי הגלילי, משביע עדי קנס – המשביע עדים על תביעת קנס וכפרו, העד שכפר פטור. דאי סלקא דעתך – שאם עלה בדעתך לומר שתיב, והרי אין הכתוב 'או ראה או ידע' מתקיים בעדות קנס, נהי – שאף ידיעה בלא ראיה, אשבתן לה – מצינו גם בעדות שחיובה קנס, ובגון שאדם אנס או פיתה נערה והקנס על זה חמישים כסף, והעדים לא ראו את מעשהו אבל יודעים הם זאת בברור. ראיה בלא ידיעה לא מצינו, מי לא פעי מידע – האם אינו צריך לדעת המעיד שפלוגי אנס או פיתה אם נכרית בעל או ישאל בעל, וכן האם בתולה בעל או בעולה בעל, והרי אם אנס או פיתה נכרית או בעולה פטור מן הקנס, ומכיון שאין עדות קנס מתקיימת כשהיתה ראייה בלא ידיעה, פטור עליה משבועת העדות. הגמרא דנה בכמה אופנים של עדויות ממון שאינם עדות ראיה וידיעה: יתיב (ישב) רב הגמזנא קמיה (לפני) דרב יהודה, ויתיב רב יהודה וקא מיבעיא ליה – והסתפק, אמר התובע מנה מניתך – מנה נתתי לך בפני פלוני ופלוני ובתורת הולאה היה,

כל אחת ואחת – על כל שבועה שנשבע, בין אם נשבע בפני בית דין ובין שלא בפני בית דין, ואינו מדבר אלא כשהיתה הכפירה בתביעת ממון, שבועת העדות שהיא קלה, שלא עשה בה נשים כאנשים, קרובים ברחוקים, פסולין בפשרים, ואינו חייב אם נשבע כמה פעמים אלא אחת בפני בית דין, וכי אינו ראוי מן הדין שלא יהא הכתוב מדבר בו, אלא כשנשבע בתביעת ממון.

רבי שמעון מקשה על דברי עצמו ודוחה את הלימוד בבנין אב ובקל וחומר מפקדון: מה לפקדון שיש בו צדדים שהוא קל בהם, שכן לא עשה בו משבע מפי אחרים פנשבע מפי עצמו, שהמושבע מפי אחרים בשבועת הפקדון פטור, וכן לא עשה בו מזיד בשונג – שהנשבע שבועת הפקדון בשונג פטור, תאמר בשבועת העדות, שכן עשה בה מושבע מפי אחרים פנשבע מפי עצמו, ונשבע במזיד חייב בה פנשבע בשונג.

מחמת הדחיה, מביא רבי שמעון שהלימוד מפקדון הוא בגזירה שוה: אלא תלמוד לומר – מלמדינו הכתוב 'תחטא' 'תחטא' לגזירה שוה, נאמר כאן בשבועת העדות (ויקרא ה א) 'תחטא' ונאמר להלן בשבועת הפקדון (ויקרא ה כא) 'תחטא', מה להלן בפקדון, הכתוב אינו מדבר אלא בתביעת ממון, אף כאן, בשבועת העדות, הכתוב אינו מדבר אלא בתביעת ממון.

הגמרא מבררת את דברי הברייתא, ותחילה מקשה על דברי רבי אליעזר: מתקורף לה רבה בר עולא, 'או' 'או' שנאמרו אצל שבועת ביטוי, שנאמר בשבועת ביטוי (ויקרא ה ד) 'או נפש פי תשבע לבטא בשפתים להרע או להטיב', ויכחו שכן 'אואין' ויש עמהן שבועה ואין עמהן בהן ומדברים שלא בתביעת ממון.

מתרצת הגמרא: מסתברא, ששבועת העדות מפקדון הוה ליה למילף – היה לו ללמוד, שכן אפשר ללמוד בגזירה שוה 'תחטא' 'תחטא'. מקשה הגמרא: אדרבה, שבועת העדות משבועת ביטוי הוה ליה למילף – היה לו ללמוד, שכן תפאת תפאת – שניהם חיובם בחטאת, אבל שבועת הפקדון חיובה באשם. מתרצת הגמרא: אלא מסתברא ששבועת העדות מפקדון הוה ליה למילף, שכן יש ביניהם דמיון בכמה דברים, והם תפאת, חטאת, אבל ביניהם דמיון בכמה דברים, והם חטא, לחומש, תבעיה ופשיעה ועבריה – חטא, בשניהם נאמר 'תחטא' 'תחטא'. 'במזיד' בשניהם חייב המזיד, אבל בשבועת ביטוי פטור במזיד. 'תבעיה וכפירה' – בשניהם השבועה באה על ידי טענה וכפירה, ואינו כן בשבועת ביטוי שאין בה טענה וכפירה. 'ועבריה', בשניהם השבועה על העבר, שנשבע על מה שכבר היה, ושבועת ביטוי עיקרה על העתיד, שנשבע שיעשה כך או לא יעשה כך.

מקשה הגמרא: אדרבה שבועת העדות משבועת ביטוי הוה ליה למילף, שכן יש ביניהם דמיון בכמה דברים, והם תפאת שפירדה לחומש – חטאת, – שבועת העדות וביטוי חיובם חטאת, אבל שבועת הפקדון באשם. 'שירדה', בשניהם חיוב קרבן עולה ויורה, ושבועת הפקדון קרבנה קבוע. 'לחומש', בשבועת הפקדון חייב להוסיף חומש על הקרבן אשר כפר לו, ואינו כן בשבועת העדות והביטוי. מתרצת הגמרא: הנה נפישן – הדברים השווים בשבועת העדות והפקדון הם ארבעה, והם מרובים על השווים בשבועת העדות והביטוי, שהם שלושה.

שנינו בברייתא לעיל (ab), רבי עקיבא אומר, 'היה כי יאשם לאחת מאלה' יש מאלה שהוא חייב, ויש מאלה שהוא פטור. הא כיצד, תבעו ממון חייב, תבעו דבר אחר פטור.

הגמרא מבררת את דברי רבי עקיבא. מקשה הגמרא: איפוך אנא – נלמד להיפך, שיש מאלה שהוא חייב זהו על תביעת דבר אחר, ויש מאלה שהוא פטור זהו על תביעת ממון.

מתרצת הגמרא: רבי עקיבא, כדי ללמוד את עצם הדין ששבועת העדות היא רק בתביעת ממון, 'אואין' דרבי אליעזר סמיה – על דרשתו של רבי אליעזר מ'אואין' סמך, ומה שדרש רבי עקיבא יש מאלה וכו' הוא שגם בעדי ממון יש מאלה העדויות שאם כפר בהם חייב ויש מאלה שהוא פטור.

שאלת הגמרא: אם כן מאי בינייהו, בין רבי אליעזר ובין רבי עקיבא, ובאיזה דין נחלקו.

משיבה הגמרא: איכא בינייהו משביע עדי קרקע – משביע עדים

59 שחייב נשבע מפי עצמו בשבועת העדות, לא למד גזירה שזה
 60 מפקדון, אלא כְּקַל וְחוֹמֵר מִיְיָ לָהּ – הביא ולמד זאת בקל וחומר,
 61 אם מושבע מפי אחרים חַיִּיב, הנשבע מפי עצמו לא כֵּל שֶׁבֶן
 62 שחייב.
 63 משיבה הגמרא: אֵלָּא חוֹבָא, אַמְיֹד בְּשׁוּגָה דְקָתְנִי, מַה לְפַקְדוֹן
 64 שֶׁבֶן לֹא עֲשָׂה בּוּ מוֹשְׁבַע בְּנִשְׁבַע מוֹיֵד בְּשׁוּגָה, ושחקו על כך חכמים,
 65 מְכַדֵּי – הרי דין הנשבע בְּמוֹיֵד לִנְפִי דִין שבועת העדות מֵנָּא לִיהּ –
 66 מנין לרבי שמעון שחייב, משום דְלֹא כְּתִיב בִּיהּ 'וְנִעְלַם', הֵכָּא נִמְי
 67 – בפקדון לא כְּתִיב בִּיהּ 'וְנִעְלַם', ומדוע בפקדון מוֹיֵד פטור.
 68 דוחה הגמרא: אֵמֵר לְהוּ רַב הוֹנָא לחכמים ששחקו, וְיֵמָּא חוֹבָא,
 69 דְלִמָּא דִין מוֹיֵד דְלֹא בְּשׁוּגָה בְּפַקְדוֹן מְפַעֲלָה רַבִּי שְׁמַעוֹן גָּמַר לְהוּ,
 70 בשבועת הפקדון נאמר (ויקרא כ"א) 'וְנִעְלַמְהָ מֵעַל', ונאמר במעילה (שם
 71 ה טו) 'נִפְשׁ כִּי תַמְעַל מֵעַל', מה המועל בקדשים במוֹיֵד פטור אף
 72 הנשבע שבועת הפקדון במוֹיֵד פטור.
 73 משיבה הגמרא: וְהִינֵנו חוֹבָא, אֲדִנְמַר לְהוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן מְפַעֲלָה לְפַטוֹר
 74 במוֹיֵד, נִגְמַר לְהוּ מְעֻדוֹת וְלַחֲיִיב בְּמוֹיֵד.
 75 דוחה הגמרא: מִסְתַּבְרָא מְפַעֲלָה הָהּ לִיהּ לְמִילָה – מסתבר יותר
 76 שהיה לו ללמוד שבועת הפקדון ממעילה ולא משבועת העדות, שֶׁבֶן
 77 'מְעִילָה' מְפַעֲלָה – בשניהם נאמר 'מעילה'.
 78 מקשה הגמרא: אֲדַרְבֵּהּ, פַּקְדוֹן מְעֻדוֹת הָהּ לִיהּ לְמִילָה, שֶׁבֶן
 79 'תַּחְטָא' מְפַעֲלָה – בשניהם נאמרה תיבת 'תחטא'.
 80 מתרצת הגמרא: מִסְתַּבְרָא פַּקְדוֹן מְפַעֲלָה הָהּ לִיהּ לְמִילָה, ולא
 81 מעדות, שֶׁבֶן שוים הם במְעִילָה, כְּבַל, נְהַנְה, בְּקַבּוּעַ, חוֹמְשׁ וְאַשְׁם
 82 – 'מעילה', בשניהם נאמרה תיבת 'מעילה', ובשבועת העדות לא
 83 נאמרה. 'כְּבַל', שניהם חיובם בכל האנשים, אבל שבועת העדות
 84 אינה נהגת אלא בראויים להעיד. 'נְהַנְה', במעילה נהנה המועל
 85 מההקדש, ובפקדון נהנה מהפקדון שבידו, אבל שבועת העדות אין
 86 הנאה לעדים. 'קְבוּעַ', שניהם חיובם בקרבן קבוע, אבל שבועת
 87 העדות חיובה בקרבן עולה ויורד. 'חוֹמְשׁ', שניהם חייבים להוסיף
 88 חומש על הקרן, אבל בשבועת העדות אין חיוב חומש. 'אַשְׁם',
 89 שניהם באשם, אבל שבועת העדות חיובה חטאת.
 90 מקשה הגמרא: אֲדַרְבֵּהּ פַּקְדוֹן מְעֻדוֹת הָהּ לִיהּ לְמִילָה, שֶׁבֶן שוים
 91 הם בְּחֵטָא, הֲדִיּוּמָא, בְּשִׁבּוּעָה, תַּכְעִיָּה וְכַפְרִיָּה, וְיֵמָּא חוֹמְשׁ, 'חטא',
 92 בשניהם נאמר 'תחטא', ובמעילה לא נאמר. 'הדייט', שניהם דינם עם
 93 ההדייט, אבל מעילה דינו עם ההקדש. 'בשבועה', שניהם חיובם על
 94 השבועה, ובמעילה החיוב על ההנאה. 'תבעיה וכפריה' – שניהם על
 95 ידי תביעה וכפירה הם באים, אבל במעילה אין תובע ותבוע.
 96 'זואיין', בשניהם נאמר כמה פעמים 'או' ולא נאמר כן במעילה.
 97 מתרצת הגמרא: הֵנָּה נְפִישֵׁין – הדברים השוים בפקדון ומעילה
 98 מרובים על השוים בפקדון ועדות, ולכך עדיף ללמוד ממעילה.
 99 שואלת הגמרא: אֵלָּא אַחַר שְׁמוּבֵן טַעְמוֹן שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁפִּטְר מוֹיֵד
 100 בפקדון, ואם כן מֵמָּא חוֹבָא.
 101 משיבה הגמרא: כִּי (אתא) – כאשר באו רב פִּפְא וְרַב הוֹנָא
 102 בְּרִיָּה דְרַבִּי הוֹשֵׁעַ מִפִּי רַב – מביתו של רב, אֲמַרִי הִינֵנו חוֹבָא – זה
 103 הטעם ששחקו החכמים, מְכַדֵּי – (הרי) רַבִּי שְׁמַעוֹן גְּזִירָה שְׁוֹה גְּמִיר
 104 – הרי רבי שמעון במסקנת דבריו בברייתא, למד ששבועת העדות
 105 עוסקת רק בתביעת ממון בגזירה שוה משבועת הפקדון, ואם כן לְמָה
 106 לִיהּ דְפַרְרִי – מה הטעם שהקשה, מַה לְפַקְדוֹן שֶׁבֶן לֹא עֲשָׂה בּוּ
 107 מוֹשְׁבַע בְּנִשְׁבַע מוֹיֵד בְּשׁוּגָה, והרי מאותה גזירה שוה, היה לו גם
 108 ללמוד שבועת הפקדון משבועת העדות לחייב בה גם במושבע מפי
 109 אחרים וכן גם כשנשבע במוֹיֵד. ולכך שחקו החכמים.
 110 דוחה הגמרא: וְיֵמָּא חוֹבָא, דְלִמָּא כִּי פַרְרִי – שמא מה שהקשה
 111 מְכַמֵּי דְתִיקוּם לִיהּ – קודם שהעמיד את הגזירה שוה, אבל בְּתַר
 112 דְקָמָא לִיהּ – אחר שהעמיד את הלימוד בגזירה שוה לא פַרְרִי – לא
 113 הקשה על דברי עצמו.
 114 מקשה הגמרא: וְלֹא – האם לא הקשה כן למסקנתו והאם למד
 115 מגזירה שוה שגם בפקדון מושבע כשנשבע ומוֹיֵד כשוגג, וְהָאֵמֵר לְהוּ
 116 רַבָּא בְּרִי אִיתֵי לְרַבְּנָא, מֵמָּא תָּנָא – מיהו התנא שסובר ששבועת

1 וְעֵדִים רֹאזִין אוֹתוֹ מִפְּחוּץ מִקְבַּל אֵת הַמְנָה, ואינם יודעים אם זו
 2 מתנה או הלואה, מֵמָּא – מה הדין, האם כשבאים להעיד כך, עדותם
 3 עדות או לא.
 4 אֵמֵר לִיהּ רַב הַמְנוּנָא לרב יהודה, וְהֵלָּה – הנתבע, מַה הִיָּה פּוֹעֵן
 5 קודם שבאו העדים. אִי אֵמֵר לֹא הִיָּה דְכָרִים מְעוֹלָם, הרי משבאו
 6 העדים הוֹחֵק בְּפָרָן, ושוב אינו נאמן לטעון מתנה היה חייב לשלם.
 7 וְאִי אֵמֵר אִין שְׁקִלִי וְיִדִי שְׁקִלִי – אכן לקחתי מנה, אך את שלי
 8 לקחתי ולא היתה זאת הלואה, כִּי אֵתוֹ עֲדִים מֵמָּא הִיָּה – גם כן באו
 9 עדים מה בכך, והרי אִין העדים מעידים שאותו המנה ניתן בתורת
 10 הלואה, ויתכן שהאמת כדבריו שאותו המנה הוא שלו.
 11 אֵמֵר לִיהּ רַב יְהוּדָה לרב המנונא, הַמְנוּנָא, אֵת עוֹל תָּנָא – אתה הכנס
 12 ובוא לכאן, כלומר, אתה הוא שראוי ליכנס לבית המדרש, שאתה
 13 מחכים את רבך, והריני מקבל את דברך.
 14 הגמרא מביאה מעשה נוסף של עדות ממון שאינה עדות ראייה
 15 וידיעה, ושתי לשונות נאמרו בגמרא למעשה זה: הַהוּא דְאֵמֵר לִיהּ
 16 לְחֶבְרִיָּה, מְנָה מְנִיתִי לָךְ – מנה נתתי לך בצד עמוֹד זֶה, ובתורת
 17 הלואה היה. אֵמֵר לִיהּ הַנְּתַבַּע, תביעתך אינה אמת לפי שלא עָבַרְתִּי
 18 בְּצַד עֲמוּד זֶה. אֵתוֹ תְּרִי סְהַדִּי – באו שני עדים, אִסְהִידוּ בִּיהּ –
 19 והעידו בו דְהַשְׁתִּין מִים בְּצַד עֲמוּד זֶה. אֵמֵר רִישׁ לְקִישׁ, הַנְּתַבַּע
 20 הוֹחֵק בְּפָרָן, שהרי אמר שלא עבר בצד עמוד זה, והעדים מעידים
 21 שעבר, ומכיון שהוחזק כפרן אינו נאמן לומר שלא קבל את המנה
 22 וחייב לשלם.
 23 מְתַקִּיף לְהוּ רַב נְחֵמָן לְרִישׁ לְקִישׁ, הֵמָּא דִּינָא פְּרִסְאָה הוּא – דין זה,
 24 של פרסיים הוא, שאינם דינים ביושר. מִי קָאֵמֵר הַנְּתַבַּע 'מְעוֹלָם' לא
 25 עמדתי בצד עמוד זה, והרי לא אמר כך, ויש לפרש שפְּעַסְקָא זֶה של
 26 הלואה קָאֵמֵר לִיהּ הַנְּתַבַּע, לא עמדתי בצד עמוד פלוני, ולא נמצא
 27 כפרן, ואין לחייבו.
 28 הגמרא מביאה לשון נוסף כיצד היה מעשה זה: אִיבָא דְאֵמֵרִי, הַהוּא
 29 דְאֵמֵר לִיהּ לְחֶבְרִיָּה, מְנָה מְנִיתִי לָךְ בְּצַד עֲמוּד זֶה, אֵמֵר לִיהּ
 30 הַנְּתַבַּע, לֹא עָבַרְתִּי בְּצַד עֲמוּד זֶה מְעוֹלָם. נִפְקוּ בִּיהּ סְהַדִּי – יצאו
 31 עדים והעידו עליו דְהַשְׁתִּין מִים בְּצַד עֲמוּד זֶה. אֵמֵר רַב נְחֵמָן
 32 הוֹחֵק בְּפָרָן, שהרי אמר שמעולם לא עמד בצד עמוד זה ונמצא
 33 שאכן עמד.
 34 אֵמֵר לִיהּ רַבָּא לְרַב נְחֵמָן, אִין הִדִּין כֵּן, משום שכל מִילָתָא דְלֹא
 35 רְמִיָּא עֲלֵיהּ דְאִינִישׁ, עָבִיד לְהוּ וְלֹא אֲדַעְתִּיהּ – כל דבר שאין מוטל
 36 על האדם לזכרו, משום שאינו רואה חשיבות בדבר, עושה אותו
 37 ואינו זוכר שעשה אותו. ומשום כך אין אותו אדם זוכר את כל
 38 המקומות שהטיל בהם מימיו. ולכך לא הוחזק כפרן, ואין לחייבו.
 39 הגמרא דנה בדברי רבי שמעון בברייתא לעיל (כ"ג): שְׁנִינוּ בְּבִרְיָתָא:
 40 רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, חַיִּיב כָּאֵן וְחַיִּיב בְּפַקְדוֹן כּוּ, מה להלן אינו
 41 מדבר אלא בתביעת ממון, אף כאן אינו מדבר אלא בתביעת ממון
 42 כּוּ, מה לפקדון שכן לא עשה בו מושבע כשנשבע ומוֹיֵד כשוגג כּוּ.
 43 מְכַחֵו עֲלָה בְּמַעְרָבָא – חכמים חייבו ושחקו על דברי רבי שמעון
 44 שבברייתא.
 45 הגמרא מנסה לבאר בכמה אופנים מדוע שחקו חכמים על דברי רבי
 46 שמעון. שואלת הגמרא: מֵמָּא חוֹבָא – מה הטעם ששחקו. משיבה
 47 הגמרא: דְקָתְנִי – ששנינו בברייתא, שאי אפשר ללמוד שבועת
 48 העדות משבועת הפקדון בבנין אב, משום שמה לְפַקְדוֹן שֶׁבֶן לֹא
 49 עֲשָׂה בּוּ מוֹשְׁבַע מִפִּי אַחֲרִים בְּנִשְׁבַע מִפִּי עֲצֻמוֹ, שהמושבע שבועת
 50 הפקדון מפי אחרים פטור, וכן לא חייב בו מוֹיֵד בְּשׁוּגָה. ועל זה שחקו
 51 החכמים, שהוקשה להם, ומדוע אכן שבועת הפקדון אין חייב בו
 52 מושבע מפי אחרים, מְכַדֵּי – והרי מוֹשְׁבַע מִפִּי עֲצֻמוֹ בְּשִׁבּוּעַת
 53 הַעֲדוּת, לְרַבִּי שְׁמַעוֹן מֵנָּא לִיהּ – מנין לו שחייב, והרי לא נאמר
 54 בשבועת העדות בפירוש בתורה לחייב הנשבע מפי עצמו אלא
 55 מושבע מפי אחרים, אלא ודאי משום דְגָמַר – (שלמד) בגזירה שוה
 56 מְפַקְדוֹן, שבשניהם נאמר 'תחטא', ואם כן פַּקְדוֹן נִמְי מוֹשְׁבַע מִפִּי
 57 אַחֲרִים נִגְמַר – נלמד חיובו בגזירה שוה מְעֻדוֹת.
 58 דוחה הגמרא: וְיֵמָּא חוֹבָא – ומה שחוק יש בדבר, דְלִמָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן

המשך ביאור למס' שבועות ליום רביעי עמ' ב

1 שואלת הגמרא: מאי קא משמע לן שמואל, והרי תנינא (להלן לה).
2 שאין חיוב שבועת העדות עד שישמענו מפיו, ששינוי שילח התובע
3 ביד עבדו שישבע את העדים שיבואו ויעידוהו, או שפאמר להן

4 הנתבע, משביע אני עליכם, שאם אתם יודעין לו - לתובע, עדות,
5 שתבואו לבית דין ותעידוהו, ובאו לבית דין ואמרו שאין יודעים לו
6 עדות, הרי אלו פטורים מקרבן.

המשך ביאור למס' שבועות ליום שישי עמ' א

1 לעדי קנס, משום שחצי נזק אינו קנס.
2 שואלת הגמרא: הניחא למאן דאמר - לדעת רב פפא הסובר פלגא
3 נזקא ממונא, אלא למאן דאמר - לדעת רב הונא בריה דרב יהושע
4 הסובר פלגא נזקא קנסא הוא, מאי איכא למימר - איך נפרש את
5 הספק, כלומר, האם לדעתו יש להוכיח מדין עדי חצי נזק
6 שבמשנתו, שעדי קנס שכפרו חייבים בשבועת העדות.
7 מתרצת הגמרא: משנתנו אינה עוסקת בדין חצי נזק של שור תם
8 שנת, אלא בהצני נזק צרורות - בהמה שהיזקה בכוחה ולא בגופה,
9 כגון שהלכה כדרכה והתיזה צרורות ו-אבנים קטנות) מתחת רגליה,
10 והלכו הצרורות ושברו את הכלי, דהלכתא גמירי לה - שהלכה
11 למשה מסיני שחייב על היזקה רק חצי נזק, דחצי נזק זה ודאי ממונא
12 הוא ולא קנס, ואם כן אין ראייה מעדי חצי נזק שבמשנתו לדין עדי
13 קנס שכפרו אם חייבים או פטורים.
14 הגמרא מביאה ראייה נוספת לפשוט את הספק אם עדי קנס שכפרו
15 חייבים בשבועת העדות: תא שמע - בוא ושמע ראייה נוספת לפשוט
16 את הספק ממשנתנו, שאמרה, משביע אני עליכם אם לא תבואו
17 ותעידוני שיש לי ביד פלוני תשלומי כפל וכפרו חייבין בשבועת
18 העדות. והרי תשלום הכפל הוא תשלום קנס, ומכך שעדים אלו
19 חייבים בשבועת העדות משמע שעדי קנס חייבים.
20 דוחה הגמרא: מה שאמרו במשנה שאם לא העידו על תשלומי כפל
21 חייבים, הוא משום קרנא - משום תשלום הקרן הנמצא בתוך
22 תשלומי הכפל שהגב חייב בו, שהוא תשלום ממון ולא קנס.
23 שואלת הגמרא: ותשלומי ארבעה וקמשה' שנשנו במשנה הרי הם
24 תשלומי קנס, ואם כן נוכיח ממשנתנו שעדי קנס שכפרו חייבים.
25 משיבה הגמרא: אין חיוב העדים משום תשלום הקנס שבתשלומי
26 ארבעה וחמשה, אלא משום קרנא - משום תשלום הקרן שיש בהם.
27 שואלת הגמרא: ונוכיח ממה שאמרה המשנה 'שאם אמר להם
28 תעידוני שאנכם איש פלוני ופתה את בתי' שחייבים עליהם בשבועת
29 העדות, והרי האונס והמפתה חייבים בתשלום חמישים שקלי כסף
30 שהוא קנס, ויש להוכיח שעדי קנס חייבים. משיבה הגמרא: אין חיוב
31 העדים משום הקנס של חמישים כסף, אלא משום תשלום פושת
32 ופגם המוטל על האונס והמפתה, נוסף על החמישים כסף, שהוא
33 חיוב ממון.

34 שואלת הגמרא: אם כן שהמדובר בתשלומי ממון, מאי קא משמע
35 לן - מה באה משנתנו להשמיענו בכך שהביאה את כל האופנים
36 שבמשנה, והרי בולא ממונא הוא.
37 משיבה הגמרא: רישא - תחילת המשנה, בעדים שכפרו על נזק, וחצי
38 נזק, ותשלומי כפל, וארבעה וחמשה, ואונס, ומפתה, תדא קא משמע
39 לן - דבר אחד באה להשמיענו. וכן סיפא - סוף המשנה, בעדים
40 שכפרו על עדות שהכני בני, ושחבל בי חברי, ושהדליק את גדישי
41 ביום הכיפורים, תדא קא משמע לן - דבר אחד באה להשמיענו.
42 מבאר הגמרא את דבריה: רישא, תדא קא משמע לן, דחצי נזק
43 צרורות - שתשלום חצי נזק על בהמה שהתיזה צרורות ברגליה דרך
44 הילוכה ושברו את הכלים, ממונא הוא ואינו קנס כשאר תשלומי
45 חצי נזק. ואגב ששנתה המשנה דין זה, שאינו משלם קרן אלא פחות
46 ממנו, שנתה גם את שאר הדינים שברישא, שגם בהם אינו משלם
47 קרן בלבד, אלא יותר מקרן.
48 סיפא, תדא קא משמע לן, שכתוב בספא ושהדליק את גדישי ביום
49 הכיפורים וכפרו חייבים, מפני שאילו היו מעידים היו מחייבים
50 בעדותם את המדליק ממון, וכשכפרו הפסידו את התובע. ואף
51 שהמדליק מתחייב גם כרת, שחילל את יום הכיפורים, מכל מקום
52 אינו נפטר מהממון. ודין זה לאפקי מאי - להוציא ממה הוא כתוב.
53 לאפקי - להוציא מהדברי נחוניא בן הקנה, דתניא בברייתא, לגבי
54 העושה מלאכה שבת או ביום הכיפורים, ובאותה מלאכה הזיק
55 ממון חבירו. ששבבת הדין הוא שכיון שחייב סקילה, פטור מלשלם
56 לחבירו על הנזק. ונאמר על כך בברייתא, רבי נחוניא בן הקנה היה
57 עושה יום הכיפורים בשבת לתשלומין, מה שכתב בו מתחייב בנפשו
58 ופטור מן התשלומין, אף יום הכיפורים מתחייב בנפשו ופטור מן
59 התשלומין, שאף שביום הכיפורים אין מיתת בית דין אלא כרת, מכל
60 מקום פטור מהתשלומים. ומשנתנו באה לחדש שאין הדין כרבי
61 נחוניא בן הקנה, והמדליק גדישו של חבירו ביום הכיפורים אף
62 שעונשו כרת חייב בתשלומי הנזק, ואם כפרו העדים בעדות זו חייבים
63 בשבועת העדות.
64 הגמרא מביאה ראייה נוספת לפשוט את הספק אם עדי קנס שכפרו
65 חייבים בשבועת העדות: תא שמע - בוא ושמע ראייה מברייתא, אמר
66 התובע לעדים משביע אני עליכם, אם לא תבואו ותעידוני

המשך ביאור למס' שבועות ליום שבת קודש עמ' ב

1 הפקדון לא ניתן ודונה לכתרה לפי שלא חייבה בו התורה קרבן, רבי
2 שמעון היא, ואם כן זהו החובא שהרי גם למסקנא לאחר הגזירה
3 שזה סובר שהמזיד פטור.
4 דוחה הגמרא: דלמא רבי שמעון במסקנתו רק מזיד פשוט פריה,
5 משום דנמר לה שבועת הפקדון ממעילה שפטורה במזיד, ולמד
6 ממעילה ולא משבועת העדות משום דהנהג נפישין - שהדברים
7 השווים בין שבועת הפקדון למעילה רבים הם, וכמו שהתבאר לעיל.
8 אכל מושבע בנשבע, לא פריה רבי שמעון במסקנתו, משום שלאחר
9 הגזירה שזה אכן אפשר ללמוד משבועת העדות לחייב גם מושבע
10 מפי אחרים בשבועת הפקדון. וקשה אם כן מדוע שחקו חכמים על

11 דבריו.
12 הגמרא מביאה אפשרות נוספת בביאור שחוקם של חכמים. מקשה
13 הגמרא: נמצא אם כן, שהדין שמזיד פטור בשבועת הפקדון הוא גם
14 למסקנת רבי שמעון, לאחר שלמד גזירה שזה בין שבועת העדות
15 לפקדון. ואם כן, תהדר עדות ותנמר לה מפקדון - תחזור ותלמד
16 שבועת העדות מפקדון לעשות בה מזיד דלאו פשוט - לפטור בה
17 את הנשבע במזיד, וכך תלמד, מה פקדון הנשבע בשונג אין - אכן
18 חייב, אבל המזיד לא חייב בה, אף שבועת העדות הנשבע שונג אין
19 - אכן יתחייב, אבל מזיד לא, כי היכי דליה פקדון ממעילה, ועל
20 זה שחקו החכמים.